

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 198a/2021, nr. 202a/2021 și nr. 203a/2021

privind controlul constituționalității
unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, a
Legii nr. 102 din 24 august 2021 și a Decretului Președintelui Republicii Moldova
nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de
membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere

CHIȘINĂU

30 septembrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate pe 3 septembrie 2021 și 21 septembrie 2021,

Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 30 septembrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind controlul constituționalității articolelor 17 alineatele (14), (15) și (16), 18 alin. (4), 27¹, 31¹, 52¹, 55¹, 58 alineatele (7) și (8), 69 alineatele (1) și (2) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, depusă la Curtea Constituțională, pe 3 septembrie 2021, de dl Alexandr Stoianoglo, Procuror General al Republicii Moldova.

2. De asemenea, pe 21 septembrie 2021, dl Alexandr Stoianoglo, Procuror General al Republicii Moldova, a mai depus la Curtea Constituțională o sesizare prin care a solicitat controlul constituționalității textului „precum și vârsta de cel mult 65 de ani” din articolul 69 alin. (4) și a articolului 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură. Autorul sesizării a contestat și Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere.

3. În aceeași zi, pe 21 septembrie 2021, dnii Vasile Bolea și Vladimir Voronin, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, au depus la Curtea Constituțională o sesizare care are ca obiect controlul constituționalității Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură.

4. Având în vedere problemele similare puse în discuție prin sesizările menționate, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, în baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, fiindu-i atribuit numărul 198a/2021.

ÎN FAPT

5. Pe 10 august 2021, la Secretariatul Parlamentului a fost înregistrat proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură. Proiectul de lege p a fost publicat pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova pentru dezbateri publice. Pe 12 august 2021, proiectul de lege a fost examinat în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități.

6. Pe 13 august 2021, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în prima lectură proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură. La proiectul de lege menționat au fost prezentate 12 avize de către organele de avizare, inclusiv Guvernul, Centrul Național Anticorupție, precum și amendamente de către deputați¹.

7. Pe 24 august 2021, proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură a fost votat în a doua lectură. Proiectul respectiv a devenit Legea nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură.

8. Legea nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură a fost promulgată de Președintele Republicii prin Decretul nr. 141-IX din 1 septembrie 2021, a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 209-210 din 3 septembrie 2021 și a intrat în vigoare la data publicării.

9. Prevederile introduse prin Legea nr. 102 din 24 august 2021 se referă, în special, la componența Consiliului Superior al Procurorilor și la plafonul de vârstă pentru membrii Consiliului Superior al Procurorilor, la introducerea unui mecanism de evaluare a performanțelor Procurorului General și la posibilitatea eliberării din funcție a acestuia în cazul obținerii unui calificativ nesatisfăcător. Prevederile contestate au modificat și unele aspecte referitoare la răspunderea disciplinară a Procurorului General și la încetarea mandatelor adjuncților Procurorului General.

10. La data intrării în vigoare a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii cu privire la Procuratură, un membru al Consiliului Superior al Procurorilor din rândul societății civile avea împlinită vârsta de 65 de ani, care reprezintă, potrivit noilor reglementări, un motiv de încetare de drept a mandatului. În acest sens, pe 6 septembrie 2021, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 147-IX privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere. Pe aceeași dată, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 148-IX privind constituirea Comisiei pentru organizarea și desfășurarea concursului de selectare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din rândul societății civile. Prin Decizia nr. 144 din 24 septembrie 2021, Curtea Constituțională a dispus suspendarea acțiunii articolului 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere, până la soluționarea cauzei.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

---

¹<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5572/language/ro-RO/Default.aspx>

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 74 Adoptarea legilor și a hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sunt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

[...]”

Articolul 124 Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale

persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

Articolul 125

Procurorul

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

(2) Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

(3) Numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.”

Articolul 125¹

Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.

(4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, în redactarea Legii nr. 102 din 24 august 2021, sunt următoarele:

Articolul 17

Numirea în funcția de Procuror General

„[...]”

(14) După încetarea exercitării mandatului, Procurorul General își poate continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de el, fiind numit fără concurs, cu excepția cazului în care mandatul încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare.

(15) La intervenirea vacanței funcției de Procuror General sau a suspendării din funcție a Procurorului General în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința acestuia, Consiliul Superior al Procurorilor, în termen de 5 zile, va anunța data convocării ședinței pentru desemnarea unui Procuror General interimar.

(16) Procurorul General interimar va fi selectat de Consiliul Superior al Procurorilor din rândul procurorilor în funcție, potrivit criteriilor selectării titularului funcției. Candidatul selectat este propus Președintelui Republicii pentru a fi numit în funcția de Procuror General interimar. Dispozițiile alin.(11) și (12) se aplică în mod corespunzător. Interimatul funcției de Procuror General nu poate dura mai mult de 12 luni.”

Articolul 18 Numirea în funcție a adjuncților Procurorului General

„[...]”

(3) Adjuncții Procurorului General sunt numiți în funcție fără concurs, prin ordinul Procurorului General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor.

(4) Mandatul adjuncților Procurorului General se încheie odată cu mandatul Procurorului General, însă aceștia continuă să-și exercite atribuțiile până la numirea adjuncților noului Procuror General, cu excepția cazului în care mandatul Procurorului General încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare ori a cazului în care Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința sa.

(5) Adjuncții fostului Procuror General pot fi numiți în calitate de adjuncți ai noului Procuror General.

(6) După încetarea exercitării mandatului, adjuncții Procurorului General își pot continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de ei, fiind numiți fără concurs.”

Articolul 27¹ Asigurarea interimatului

„(1) Asigurarea interimatului funcției de procuror-șef al procuraturii, adjunct al procurorului-șef al procuraturii, procuror-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale sau adjunct al procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale se face prin ordin al Procurorului General.

(2) La prima ședință, Consiliul Superior al Procurorilor aprobă sau respinge interimatul dispus prin ordinul Procurorului General.

(3) În cazul în care respinge interimatul dispus de Procurorul General, Consiliul Superior al Procurorilor desemnează interimarul pentru funcția respectivă.

(4) Interimatul durează până la ocuparea funcției conform prevederilor prezentei legi.”

Articolul 31¹ Evaluarea performanțelor Procurorului General

„(1) În scopul aprecierii activității și a corespunderii cu funcția deținută, performanțele Procurorului General se evaluează de către o comisie de evaluare a performanțelor Procurorului General, constituită ad-hoc de Consiliul Superior al Procurorilor.

(2) Evaluarea performanțelor Procurorului General se inițiază la sesizarea Președintelui Republicii sau a cel puțin 1/3 din membrii Consiliului Superior al Procurorilor. Evaluarea performanțelor Procurorului General nu poate avea loc mai des decât o dată pe an.

(3) Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General se constituie în termen de 10 zile din momentul inițierii procedurii de evaluare. Aceasta este constituită din 5 membri, dintre care unul este propus de Președintele Republicii, unul de Ministerul Justiției, unul de Consiliul Superior al Magistraturii, unul de Consiliul Superior al Procurorilor și unul de Procurorul General. Faptul că nu au fost înaintate propuneri pentru componența comisiei nu împiedică constituirea acesteia dacă au fost propuși membri din partea a cel puțin 3 subiecți. Lucrările comisiei sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor indicați în actul de constituire.

(4) Calitatea de membru al comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General poate fi deținută de persoane care dispun de calificare în domeniul dreptului, al managementului public, având experiență de cel puțin 10 ani în domeniul de activitate profesională și o reputație ireproșabilă. Membrii comisiei de evaluare a performanțelor

Procurorul General propuși de Președintele Republicii și Ministerul Justiției nu pot fi angajați în serviciul public. Calitatea de membru al comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General nu poate fi deținută de procurori în funcție, nici de alte persoane aflate în subordinea Procurorului General.

(5) Procedura de evaluare se efectuează în baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Regulamentul se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor și va conține elementele prevăzute la art.30 alin.(2) și (3). Criteriile de evaluare descrise în regulament trebuie să fie specifice, măsurabile, relevante, precum și corelate cu atribuțiile Procurorului General prevăzute de legislație.

(6) Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General este în drept să audieze orice procuror sau alt angajat al Procuraturii, să solicite și să primească de la orice persoană explicații scrise, date și informații, inclusiv date analitice, să antreneze în procesul de evaluare experți independenți, să dispună control de audit, inclusiv al managementului instituțional. Comisia de evaluare audiază, în mod obligatoriu, Procurorul General.

(7) În urma evaluării performanțelor Procurorului General, comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General întocmește, în termen de cel mult 30 de zile, un raport motivat prin care propune acordarea unuia dintre următoarele calificative: "excelent", "bine", "nesatisfăcător". Raportul cu calificativul propus se prezintă Consiliului Superior al Procurorilor.

(8) Consiliul Superior al Procurorilor examinează raportul comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General. În rezultatul examinării, Consiliul Superior al Procurorilor adoptă o hotărâre cu privire la acordarea unuia dintre calificativele "excelent" "bine", "nesatisfăcător" sau, dacă consideră că evaluarea efectuată de comisie a avut loc cu încălcarea procedurii și această încălcare a avut un efect determinant asupra rezultatelor evaluării, adoptă o hotărâre de restituire a raportului pentru repetarea procedurii de evaluare a performanțelor. La repetarea procedurii de evaluare a performanțelor, comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General este obligată să ia în considerare obiecțiile formulate de Consiliul Superior al Procurorilor.

(9) În cazul adoptării hotărârii privind acordarea calificativului "nesatisfăcător", Consiliul Superior al Procurorilor propune Președintelui Republicii eliberarea din funcție a Procurorului General.

(10) În cazul constatării unor aparențe de abatere disciplinară, comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General sesizează Consiliul Superior al Procurorilor potrivit art.52¹."

Articolul 52¹

Norme specifice cu privire la răspunderea disciplinară a Procurorului General

„(1) Procurorul General poate fi tras la răspundere disciplinară în condițiile prezentei legi, cu particularitățile specificate în prezentul articol. Dispozițiile art.36, 37, 38 și 38¹ se aplică în mod corespunzător.

(2) În funcție de gravitatea abaterilor, Procurorul General i se poate aplica, prin hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor, una dintre următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) mustrare;
- c) eliberare din funcție.

(3) Procedura disciplinară poate fi inițiată de cel puțin 3 membri ai Consiliului Superior al Procurorilor, de Președintele Republicii ca urmare a petițiilor/sesizărilor sau, după caz, din oficiu ori, în cazul prevăzut la art.31¹ alin.(9), de către comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General, dacă există bănuieli rezonabile privind săvârșirea abaterilor

disciplinare prevăzute la art.38. Dispozițiile art.44 alin.(1) și (3) se aplică în mod corespunzător.

(4) Verificarea circumstanțelor expuse în sesizarea depusă potrivit alin.(3) se efectuează de o comisie de disciplină constituită ad-hoc de Consiliul Superior al Procurorilor, al cărei mandat încetează odată cu finalizarea procedurii disciplinare. Comisia de disciplină se constituie în termen de 10 zile și este alcătuită din 5 membri, dintre care unul este propus de Președintele Republicii, unul de Ministerul Justiției, unul de Consiliul Superior al Magistraturii, unul de Consiliul Superior al Procurorilor și unul de Procurorul General. Faptul că nu au fost înaintate propuneri pentru componența comisiei nu împiedică constituirea acesteia dacă au fost propuși membri din partea a cel puțin 3 subiecți. Lucrările comisiei sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor indicați în actul de constituire. Membrii comisiei trebuie să aibă activitate profesională recunoscută în domeniul justiției, anticorupției sau al drepturilor omului.

(5) Activitatea comisiei de disciplină se asimilează inspecției procurorilor. Dispozițiile art.46, 47 și 48 se aplică în mod corespunzător pentru procedura disciplinară pornită împotriva Procurorului General.

(6) După finalizarea verificării sesizării cu privire la fapta ce poate constitui abatere disciplinară, comisia de disciplină emite una dintre următoarele decizii motivate:

a) de încetare a procedurii disciplinare, dacă nu identifică niciun temei de tragere la răspundere disciplinară;

b) de transmitere a materialelor la Consiliul Superior al Procurorilor, dacă identifică un temei de tragere la răspundere disciplinară.

(7) Decizia de încetare a procedurii disciplinare poate fi contestată de către autorul sesizării la Consiliul Superior al Procurorilor în termen de 10 zile lucrătoare de la data recepționării acesteia.

(8) Cauza disciplinară împotriva Procurorului General se examinează de către Consiliul Superior al Procurorilor similar procedurii stabilite în fața Colegiului de disciplină și etică potrivit art.50 și 51 alin.(1)–(6) și (8).

(9) Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor cu privire la aplicarea sancțiunii de eliberare din funcție se transmite Președintelui Republicii.”

Articolul 55¹

Suspendarea din funcție a Procurorului General

„Mandatul Procurorului General în privința căruia a fost pornită urmărirea penală în condițiile art.270 alin.(7) din Codul de procedură penală se suspendă de drept pe perioada urmării penale. Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, numește un Procuror General interimar pe perioada suspendării în condițiile art.17 alin.(16) din prezenta lege.”

Articolul 58

Eliberarea din funcție

„[...]”

(7) Procurorul General poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului, de către Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în cazul în care, în cadrul evaluării performanțelor efectuate conform prevederilor art.31¹, obține calificativul "nesatisfăcător".

(8) Procurorul General poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului, de către Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în cazul adoptării

de către Consiliul Superior al Procurorilor a hotărârii de aplicare a sancțiunii disciplinare de eliberare din funcție.”

Articolul 69 Componența Consiliului Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit din 12 membri.

(2) Din Consiliul Superior al Procurorilor fac parte de drept președintele Consiliului Superior al Magistraturii (inclusiv interimar), ministrul justiției (inclusiv interimar) și Avocatul Poporului.

(3) Cinci membri ai Consiliului Superior al Procurorilor sunt aleși de către Adunarea Generală a Procurorilor din rândul procurorilor în funcție, prin vot secret, direct și liber exprimat, după cum urmează:

- a) un membru din rândul procurorilor Procuraturii Generale;
- b) patru membri din rândul procurorilor de la procuraturile teritoriale și de la cele specializate.

(4) Patru membri ai Consiliului Superior al Procurorilor sunt aleși prin concurs din rândul societății civile, după cum urmează: unul de către Președintele Republicii, unul de către Parlament, unul de către Guvern și unul de către Academia de Științe a Moldovei. Candiții la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din partea societății civile trebuie să aibă studii superioare juridice și experiență în domeniul dreptului de cel puțin 3 ani, precum și vârsta de cel mult 65 de ani.

[...].”

Articolul 76 Încetarea calității de membru al Consiliului Superior al Procurorilor

„(1) Calitatea de membru al Consiliului Superior al Procurorilor încetează, după caz:

[...]

i¹⁾ în caz de atingere a vârstei de 65 de ani;

[...]

(2) Membrii Consiliului Superior al Procurorilor nu pot fi revocați. În cazul circumstanțelor stabilite la alin.(1), mandatul lor încetează de drept.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizărilor

Cu privire la sesizarea nr. 198a/2021

13. Autorul sesizării afirmă că prevederile contestate din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea Legii 102 din 24 august 2021, au fost adoptate în regim de urgență, contrar cerințelor legale și celor constituționale referitoare la procesul de legiferare. Proiectul legii prin care au fost introduse prevederile contestate a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului și a fost supus examinării în prima lectură fără a fi organizate consultări publice și fără a fi avizat de instituțiile relevante. Sub acest aspect, în opinia autorului, normele contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 74 alin. (3) din Constituție.

14. Autorul sesizării menționează că prin introducerea în Legea cu privire la Procuratură a articolului 31¹, care reglementează evaluarea performanțelor Procurorului General, s-a urmărit limitarea garanțiilor inamovibilității și independenței Procurorului General. Autorul sesizării a făcut trimitere la prevederile articolului 31¹ alin. (2) din Legea cu privire la Procuratură, potrivit cărora evaluarea performanțelor Procurorului General se inițiază la sesizarea Președintelui Republicii sau a cel puțin o treime din membrii Consiliului Superior al Procurorilor. În acest sens, autorul sesizării consideră că există riscul ca procedura de evaluare să fie declanșată de exponenți ai puterii executive, *i.e.* de Președintele Republicii sau de membrii Consiliului Superior al Procurorilor care au fost desemnați de puterea executivă. De asemenea, autorul sesizării notează faptul că simpla sesizare a Consiliului Superior al Procurorilor cu privire la evaluarea Procurorului General declanșează în mod automat această evaluare, Consiliul fiind lipsit de competența examinării admisibilității unei asemenea sesizări. Astfel, autorul sesizării consideră că trebuie să existe o procedură prin care Consiliul Superior al Procurorilor să decidă dacă există motive pentru a fi declanșată procedura de evaluare. Potrivit autorului sesizării, instituirea acestei proceduri de evaluare a performanțelor Procurorului General este contrară articolelor 6, 54, 124, 125 și 125¹ din Constituție.

15. Autorul sesizării precizează că, potrivit articolului 31¹ alineatele (7) și (8) din Legea cu privire la Procuratură, după evaluarea performanțelor Procurorului General, Comisia de evaluare a performanțelor întocmește un raport motivat prin care propune acordarea unuia dintre următoarele calificative: „excelent”, „bine” sau „nesatisfăcător”. Raportul cu calificativul propus se prezintă Consiliului Superior al Procurorilor pentru examinare. Ca urmare a examinării, Consiliul Superior al Procurorilor adoptă o hotărâre cu privire la acordarea unuia dintre calificativele „excelent”, „bine”, „nesatisfăcător” sau, dacă consideră că evaluarea efectuată de Comisie a avut loc cu încălcarea procedurii și această încălcare a avut un efect determinant asupra rezultatelor evaluării, adoptă o hotărâre de restituire a raportului pentru repetarea procedurii de evaluare a performanțelor. Potrivit autorului sesizării, legislatorul nu a reglementat dreptul de a contesta raportul de evaluare în instanța de judecată, iar acest fapt este contrar articolelor 4, 8 alin. (1), 20 și 26 alin. (2) din Constituție.

16. Potrivit autorului sesizării, articolul 31¹ alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură operează cu noțiunile de „apreciere a activității” și „corespunderea cu funcția deținută”. În opinia autorului sesizării, aceste formule legislative nu sunt conforme cu exigențele clarității și previzibilității legii, deoarece nu pot fi stabilite cu precizie limitele controlului și evaluării care pot fi efectuate de Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General. Autorul sesizării se întreabă dacă controlul performanțelor se referă la activitatea Procurorului General care rezultă din competențele funcționale în cadrul procesului-penal, dacă se referă la activitatea managerială sau dacă vizează ambele domenii. Sub acest aspect, autorul sesizării susține încălcarea articolului 23 coroborat cu articolele 1 alin. (3), 6, 20, 23, 26, 74, 115, 124, 125 și 125¹ din Constituție.

17. Autorul citează articolul 31¹ alin. (9) din Legea cu privire la Procuratură, potrivit căruia, în cazul adoptării hotărârii privind acordarea calificativului „nesatisfăcător”, Consiliul Superior al Procurorilor propune Președintelui

Republicii eliberarea din funcție a Procurorului General. El afirmă că rolul Consiliului Superior al Procurorilor este doar unul de intermediere între Comisia de evaluare a performanțelor și Președintele Republicii. De asemenea, autorul sesizării menționează că, potrivit articolului 31¹ alin. (2) din Lege, evaluarea performanțelor Procurorului General nu poate avea loc mai des decât o dată pe an. Astfel, timp de șapte ani, atât cât durează mandatul Procurorului General, el ar putea fi supus unei evaluări continue. De asemenea, legislatorul nu a prevăzut situația unui Procuror General nou-numit în funcție, care ar putea fi evaluat îndată după selecția și numirea sa. Cu privire la aceste aspecte, autorul sesizării susține că sunt încălcate articolele 124, 125 și 125¹ din Constituție.

18. Autorul sesizării a criticat și articolul 55¹ din Legea cu privire la procuratură, potrivit căruia mandatul Procurorului General supus urmăririi penale se suspendă de drept pe perioada urmăririi penale. În opinia autorului sesizării, suspendarea din funcție a Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale trebuie decisă de Consiliul Superior al Procurorilor, în calitate de garant al independenței procurorilor. În acest sens, autorul sesizării menționează că, în condițiile Codului de procedură penală, măsurile de constrângere (între care și suspendarea din funcție) este aplicată la discreția organului de urmărire penală și nu operează prin efectul legii. Așadar, autorul sesizării a susținut că suspendarea *ope legis* a mandatului Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale împotriva sa este contrară articolelor 4, 8 alin. (1), 20, 21, 26 și 125¹ din Constituție. În aceeași cheie, autorul sesizării susține că sunt încălcate articolele 43, 54 și 125 alin. (3) din Constituție, date fiind prevederile articolului 18 alin. (4) din Lege cu privire la Procuratură, potrivit cărora adjunctii Procurorului General își încetează mandatele atunci când mandatul Procurorului General încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor, a aplicării sancțiunii disciplinare sau atunci când Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința sa.

19. Autorul sesizării a menționat că, potrivit articolului 17 alin. (14) din Legea cu privire la Procuratură, după încetarea exercitării mandatului, Procurorul General își poate continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de el, fiind numit fără concurs, cu excepția cazului în care mandatul încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare. Autorul sesizării consideră că teza a doua din această normă, care reglementează imposibilitatea Procurorului General de a-și continua activitatea în organele procuraturii în cazul în care mandatul său încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare, este contrară articolelor 43 și 54 din Constituție.

20. Referitor la articolul 52¹, care conține norme precise cu privire la răspunderea disciplinară a Procurorului General, și la articolul 58 alineatele (7) și (8) din Legea cu privire la procuratură, care stabilește că obținerea calificativului „nesatisfăcător” în cadrul evaluării performanțelor și adoptarea de către Consiliul Superior al Procurorilor a hotărârii de aplicare a sancțiunii disciplinare de eliberare din funcție constituie motive pentru eliberarea din funcție a Procurorului General înainte de expirarea mandatului, autorul sesizării și-a reiterat criticile menționate *supra*.

21. În fine, autorul sesizării a criticat și modificările operate în articolul 69 alineatele (1) și (2) din Legea cu privire la procuratură referitoare la componența Consiliului Superior al Procurorilor. Aceste modificări au redus numărul membrilor Consiliului de la 15 la 12, prin excluderea Procurorului General, a procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia și a Președintelui Uniunii Avocaților din rândul membrilor de drept. Potrivit autorului, aceste modificări lezează independența Procuraturii. Acesta consideră că o parte importantă a membrilor Consiliului Superior al Procurorilor trebuie să fie procurori care pot influența luarea deciziilor în cadrul Consiliului. Autorul sesizării consideră că este inacceptabilă excluderea Procurorului General din rândul membrilor de drept ai Consiliului, pe când Ministrul Justiției, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii și Avocatul Poporului continuă să rămână membri de drept. Prin urmare, autorul sesizării a invocat că această modificare este contrară articolelor 124, 125 și 125¹ din Constituție.

Cu privire la sesizarea nr. 202a/2021

22. Autorul sesizării menționează că, prin Legea nr. 102 din 24 august 2021, în articolul 69 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură a fost introdusă condiția vârstei maxime de 65 de ani pentru candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din partea societății civile. De asemenea, prin aceeași lege, la articolul 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură a fost introdus temeiul de încetare a mandatului membrului Consiliului Superior al Procurorilor, *i.e.* atingerea vârstei de 65 de ani.

23. Autorul susține că legislatorul a omis să reglementeze modul de punere în aplicare a acestor prevederi în privința situațiilor juridice născute în baza vechilor reglementări. Din cauza acestei omisiuni, dat fiind faptul că la data intrării în vigoare a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii cu privire la Procuratură, un membru al Consiliului Superior al Procurorilor din rândul societății civile avea împlinită vârsta de 65 de ani, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 147-IX privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere.

24. În opinia autorului sesizării, stabilirea unui plafon de vârstă pentru candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și introducerea motivului de încetare de drept a mandatului în cazul atingerii vârstei de 65 de ani sunt apte să pericliteze independența acestei autorități. Potrivit autorului, încetarea de drept a mandatului unui membru al Consiliului în cazul atingerii vârstei de 65 de ani încalcă inamovibilitatea membrilor săi.

25. Autorul sesizării pretinde că prevederile legale criticate încalcă și principiul nediscriminării în raport cu dreptul la muncă, deoarece în cazul altor autorități, legea nu stabilește vreo condiție de vârstă sau vreun plafon de vârstă care condiționează încetarea mandatului, *e.g.* Președintele Republicii, miniștri, deputați Avocatul Poporului, membrii Consiliului Superior al Magistraturii non-judecători. Potrivit autorului, dreptul la muncă al membrului Consiliului Superior al Procurorilor este încălcat și în situația în care mandatul său încetează înainte de termen la împlinirea vârstei de 65 de ani.

26. Autorul consideră că introducerea în articolul 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură a temeiului de încetare a mandatului membrului Consiliului Superior al Procurorilor în cazul atingerii vârstei de 65 de ani a avut scopul înlăturării unui membru din Consiliu din partea societății civile.

27. Autorul sesizării invocă și critici referitoare la procedura de legiferare similare cu cele menționate în sesizarea nr. 198a/2021.

28. Prin urmare, autorul sesizării invocă contrarietatea normelor legale contestate cu articolele 1 alin. (3), 16, 23 alin. (2), 43 alin. (1), 54, 74 alin. (3) și 125¹ din Constituție.

29. Potrivit autorului, Decretul Președintelui Republicii nr. 147-IX privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere încalcă principiul separației puterilor în stat, pentru că, în lipsa unor reglementări privind punerea în aplicare a prevederilor contestate, Președintele și-a asumat rolul de legislator și a decis că acestea se aplică în mod retroactiv. De asemenea, autorul susține că, prin emiterea Decretului care a încetat mandatul unui membru al Consiliului Superior al Procurorilor înainte de termen, Președintele a încălcat principiul securității juridice și al independenței Consiliului Superior al Procurorilor.

Cu privire la sesizarea nr. 203a/2021

30. Autorii sesizării susțin că Legea nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură a fost adoptată cu încălcarea procedurii parlamentare. În pofida articolului 59 din Regulamentul Parlamentului, care prevede că deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare au dreptul să prezinte, în termen de 30 de zile, propuneri și amendamente la proiectul actului legislativ, legea contestată a fost votată în prima lectură la doar trei zile de la înregistrarea proiectului.

31. Potrivit autorilor, prevederile legislative contestate instituie o procedură ambiguă și neclară de evaluare a performanțelor Procurorului General, procedură care se poate finaliza, în cazul obținerii calificativului „nesatisfăcător”, cu eliberarea din funcție a Procurorului General. Articolul 125 alin. (2) din Constituție prevede că Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente. Așadar, din această normă constituțională rezultă că: a) demiterea Procurorului General se face de către Președintele Republicii Moldova; b) demiterea se face la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor; c) demiterea are loc în „condițiile legii” pentru „motive obiective” și în temeiul unei „proceduri transparente”.

32. Autorii sesizării pretind că procedura de evaluare introdusă prin legea contestată nu respectă a treia condiție menționată *supra*. Constituția a instituit cerința demiterii acestuia „în condițiile legii” conform unei proceduri transparente. Interpretarea *stricto sensu* a textului constituțional „în condițiile legii” conduce la concluzia că toată procedura de demitere a Procurorului General trebuie să fie prevăzută în lege. Evaluarea Procurorului General cu posibila lui eliberare din funcție conform unei proceduri prevăzute de un regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor nu este conformă cu articolul 125 din Constituție. Mai

mult, nu este clar dacă un astfel de Regulament va fi unul cu caracter permanent sau unul adoptat pentru fiecare caz de evaluare a performanțelor Procurorului General. De asemenea, interpretarea strictă a textului articolului 125 din Constituție reclamă ca motivele pentru demitere să fie reglementate la nivel de lege.

33. Autorii sesizării menționează că modificările operate la Legea cu privire la Procuratură nu stabilesc cerințe clare privind calitățile și experiența membrilor Comisiei. Legea prevede că membrii comisiei urmează să aibă „experiență de cel puțin 10 ani în domeniul de activitate profesională”, fără a specifica genul activității. Legea contestată permite selectarea în cadrul Comisiei a unor persoane fără studii în drept (din domeniul managementului public) fără a menționa expres numărul acestora. Astfel, nu este exclus faptul că toți membrii Comisiei ar putea fi din afara domeniului dreptului. Prin urmare, există posibilitatea ca verificarea activității Procurorului General să fie efectuată de persoane care nu au suficiente cunoștințe, competențe și experiență de a evalua activitatea Procurorului General.

34. De asemenea, potrivit autorilor sesizării, legea prevede că Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General are dreptul să dispună efectuarea unui control de audit, inclusiv al managementului instituțional. Această prevedere este ambiguă, pentru că nu menționează expres ce fel de audit poate fi efectuat în acest caz: audit public extern sau audit obișnuit executat de companii private de audit. În privința auditului privat, este un fapt notoriu că nici o companie de audit privată nu este în drept să verifice instituții publice. De asemenea, este un fapt notoriu că activitatea de audit în sectorul public este efectuată doar de Curtea de Conturi, în baza unor proceduri specifice. Totuși, potrivit articolului 6 alin. (5) din Legea nr. 260 din 7 decembrie 2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, doar Parlamentul este în drept să-i solicite Curții de Conturi, prin hotărâre, efectuarea unor misiuni de audit public extern.

35. În opinia autorilor sesizării, prevederile operate la Legea cu privire la Procuratură limitează puterea de decizie a Consiliului Superior al Procurorilor, care este ținut să confirme cele propuse de Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General. Consiliul are doar o singură modalitate de a reacționa, *i.e.* să restituie Comisiei raportul pentru repetarea procedurii de evaluare a performanțelor. Autorii consideră că prevederile legii contestate nu-i oferă Consiliului competența de a respinge raportul Comisiei sau de a restitui raportul în Comisie dacă ajunge la concluzia că calificativul propus nu este confirmat prin informațiile conținute în Raport. De asemenea, autorii au susținut că legea nu reglementează dreptul Procurorului General de a contesta raportul Comisiei în fața Consiliului Superior al Procurorilor.

36. Autorii sesizării au criticat și introducerea în Legea cu privire la Procuratură a articolului 52¹, care conține norme specifice cu privire la răspunderea disciplinară a Procurorului General. Potrivit autorilor, Constituția nu oferă Consiliului Superior al Procurorilor competența aplicării sancțiunilor disciplinare față de Procurorul General. De altfel, mandatul Procurorului General este unul constituțional și poate înceta în cazul demiterii acestuia conform principiilor din art. 125 alin. (2) din Constituție. Potrivit normelor contestate, Consiliul Superior al Procurorilor aplică sancțiunea disciplinară de eliberare din funcție a Procurorului General, care, în mod formal, se transmite Președintelui Republicii. Aceste prevederi sunt contrare prevederilor articolului 125 din Constituție care prevede că Procurorul General este

numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Din acest text constituțional rezultă că rolul Consiliului Superior al Procurorilor este doar de a propune, nu și de a lua hotărâri de numire sau de eliberare din funcție a Procurorului General.

37. De asemenea, autorii sesizării au prezentat critici de neconstituționalitate cu privire la introducerea în articolul 76 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură a temeiului de încetare a mandatului membrului Consiliului Superior al Procurorilor, în cazul atingerii de către acesta a vârstei de 65 de ani. Criticile invocate sub acest aspect sunt similare celor din sesizarea nr. 202a/2021.

38. Prin urmare, autorul sesizării invocă neconformitatea normelor legale contestate cu articolele 23 alin. (2), 43 alin. (1), 125 și 125¹ din Constituție.

B. Aprecierea Curții

39. Examinând admisibilitatea sesizărilor, Curtea constată următoarele.

40. Curtea observă că, potrivit articolelor 25 literele f) și g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) literele f) și g) din Codul jurisdicției constituționale, Procurorul General și deputații în Parlament posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

41. Cu privire la obiectul sesizărilor, în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea cu privire la Procuratură și a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ține de competența Curții Constituționale.

42. Cu privire la competența de a verifica Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021, Curtea reține că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea exercită controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova referitoare la o autoritate de rang constituțional, în cazul în care criticile se raportează la prevederi constituționale și este demonstrată incidența acestora. De altfel, Curtea Constituțională este singura autoritate competentă să se pronunțe în mod definitiv cu privire la un aspect care ține de Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 20 din 9 iulie 2020, §30). Curtea va verifica *infra* dacă este incident vreun articol din Constituție în privința decretului contestat.

43. Curtea reține că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

44. Cu privire la dispozițiile legale contestate, autorii sesizărilor au prezentat deopotrivă critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă.

45. Cu privire la critica de neconstituționalitate extrinsecă, autorii sesizărilor au susținut, în esență, că proiectul legii prin care au fost introduse normele criticate nu a fost avizat de organele și instituțiile corespunzătoare până la votarea sa în prima lectură. De asemenea, autorii sesizării nr. 203a/2021 au invocat că a fost încălcat dreptul deputaților de a prezenta în 30 de zile propuneri la proiectul de lege pentru examinare în prima lectură. Sub acest aspect, autorii sesizărilor au afirmat pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 74 alin. (3) [*adoptarea legilor și a hotărârilor*] din Constituție.

46. Dat fiind caracterul suveran al Parlamentului în materia legiferării, în jurisprudența sa Curtea a reținut că competența sa în materia controlului constituționalității procedurii parlamentare este limitată. În acest domeniu, Curtea trebuie să manifeste deferență judiciară față de rolul Parlamentului de legislator autonom. Curtea poate verifica constituționalitatea unei legi sub aspect procedural doar dacă la adoptarea ei Parlamentul a afectat vreun element esențial al procesului de legiferare, care rezultă expres din Constituție sau care poate fi dedus clar dintr-un principiu constituțional (a se vedea HCC nr. 17 din 10 iunie 2021, §§ 48-49; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, §§ 56-57).

47. Spre deosebire de cazurile în care Constituția stabilește în mod expres sau în care deduce în mod implicit obligativitatea avizării proiectelor de legi, e.g. articolele 109 sau 131 alin. (4) din Constituție, Curtea nu poate identifica, în argumentele sesizărilor, vreo normă constituțională din care ar rezulta, cel puțin în mod implicit, obligația avizării inițiativelor legislative care au ca obiect modificări sau reforme în sistemul organelor procuraturii. Avizarea unor astfel de inițiative legislative este reglementată de legislația infraconstituțională, iar Curtea nu deține competența de a verifica dacă au fost respectate normele cu forță juridică inferioară Constituției. De altfel, în practica sa recentă, Curtea a respins, la etapa admisibilității, critici similare care priveau omisiunea de a obține avizele relevante în cazul elaborării proiectelor de lege (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 25 și 39 privite în mod coroborat). Prin urmare, în acest caz, Curtea nu poate reține critica autorilor sesizărilor cu privire la lipsa avizării proiectului de lege respectiv.

48. Cu privire la nerespectarea termenului de cel mult 30 de zile în vederea formulării propunerilor la proiectul de lege pentru examinare în prima lectură, Curtea reține, de asemenea, că acesta este reglementat de legislația infraconstituțională. Pentru a fi respectată Constituția, Curtea a reținut anterior că, în cadrul procedurilor de legiferare, Parlamentul trebuie să le asigure deputaților posibilitatea de a examina conținutul proiectului de lege printr-un schimb de opinii. Această etapă a procesului de legiferare este necesară, pentru că le oferă deputaților posibilitatea de a înțelege esența proiectului de lege propus spre examinare și contribuie la edificarea încrederii societății că legea a fost discutată pe larg până la adoptare (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 35, 57).

49. Curtea observă că proiectul de lege în discuție a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului pe 10 august 2021. Pe 13 august 2021, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului, proiectul a fost votat în prima lectură. Pe 24 august 2021, legea a fost votată în a doua lectură. Așadar, Curtea constată că deputații interesați au avut posibilitatea să formuleze amendamente. Mai mult, Curtea reține că, potrivit stenogramei ședinței plenare din 24 august 2021, opoziția parlamentară a formulat mai multe amendamente la proiectul de lege care au fost dezbătute în Parlament (a se vedea stenograma ședinței plenare a Parlamentului din 24 august 2021, pp. 28-56).

50. Autorii sesizărilor au criticat instituția evaluării performanțelor Procurorului General prevăzută la articolul 31¹ din Legea cu privire la Procuratură, invocând încălcarea articolelor 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*], 124 [*Procuratura*], 125 [*Procurorul*] și 125¹ [*Consiliul Superior al Procurorilor*] din Constituție.

51. Într-un caz similar, Curtea a reținut că articolul 6 din Constituție nu era aplicabil. Curtea a menționat că Procuratura nu face parte din puterea judecătorească, ci contribuie, ca instituție publică autonomă, la înfăptuirea justiției. Potrivit articolului 114 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești. Curtea a observat că situarea instituției Procuraturii în Capitolul IX al Constituției, „Autoritatea judecătorească”, nu conduce la dobândirea automată a garanțiilor mandatului de judecător de către procurori. Acest fapt nu permite tratarea statutului procurorilor prin prisma principiului independenței justiției și a judecătorului, prevăzut de articolul 116 din Constituție (HCC nr. 27 din 20 decembrie 2011, § 93; HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 37). În opinia Comisiei de la Veneția, din perspectiva internațională, există o diferență importantă între standardele referitoare la judecători și cele referitoare la procurori. Este recunoscut faptul că autonomia procuraturii nu constituie un principiu cu aceeași forță normativă ca principiul independenței judecătorilor (Opinia *amicus curiae* nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), §§ 33-34).

52. Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea a subliniat în jurisprudența sa că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturi substanțiale garantate de Constituție. Acest articol îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 11 din 25 martie 2021, § 27; DCC nr. 128 din 5 august 2021, § 22).

53. Cu privire la aplicabilitatea articolului 124 din Constituție, Curtea a reținut că acest articol stabilește statutul Procuraturii. Astfel, fiind o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, Procuratura contribuie la înfăptuirea justiției, la apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, ale societății și ale statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege. De asemenea, Constituția stabilește că competențele și modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege. Având în vedere caracterul general al acestui articol și conținutul sesizărilor, Curtea a considerat că articolul 124 din Constituție nu este incident în prezenta cauză. Curtea a reținut în jurisprudența sa că problemele referitoare la cariera Procurorului General trebuie abordate prin prisma articolelor 125 și 125¹ din Constituție. Potrivit articolului 125 din Constituție, formula/procedura de desemnare și de demitere a Procurorului General presupune participarea Consiliului Superior al Procurorilor și a Președintelui Republicii Moldova. Totodată, potrivit articolului 125¹ alin. (1) din Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și al imparțialității procurorilor (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 13 din 21 mai 2020, §§ 46, 47).

54. Analizând prevederile contestate care reglementează procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General prin prisma argumentelor autorilor sesizărilor, Curtea nu poate identifica în ce măsură este lezată autonomia Procuraturii.

55. În opinia Comisiei de la Veneția, Constituția Republicii Moldova nu reglementează în detaliu organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Procurorilor. Acest fapt presupune că **Legea cu privire la Procuratură poate**

include, în principiu, alte organisme, comitete sau comisii, care contribuie la activitatea Consiliului Superior al Procurorilor sau cărora Consiliul le poate delega o parte din competențele sale. Un organism specializat implicat în procesul de selectare a candidaților pentru funcția de procuror **poate fi constituțional, dacă nu uzurpează competența substanțială de luare a deciziilor de către Consiliul Superior al Procurorilor. Dacă un organism extern ar fi avut un rol consultativ sau, de exemplu, ar fi efectuat o examinare a candidatului pe baza calificărilor lor personale, pentru a asigura transparența și integritatea procesului de recrutare, acesta nu ar fi interferat substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. Cu privire la procesul/procedura de demitere a Procurorului General din funcție, chestiunea „diluării” competențelor constituționale ale Consiliului Superior al Procurorilor se arată foarte relevantă aici, fiind aplicabile, deopotrivă, în mare parte, aceleași principii pentru analiza constituționalității acestei proceduri** (Opinia *amicus curiae* nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), §§ 27, 28).

56. Potrivit articolului 31¹ alin. (7) din Legea cu privire la Procuratură, după evaluarea performanțelor Procurorului General, Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General elaborează un raport motivat **prin care propune** acordarea unuia dintre următoarele calificative: „excelent”, „bine”, „nesatisfăcător”. Raportul cu calificativul propus se prezintă Consiliului Superior al Procurorilor. În continuare, articolul 31¹ alineatele (8) și (9) din aceeași Lege stabilește că Consiliul Superior al Procurorilor examinează raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General. În rezultatul examinării, Consiliul Superior al Procurorilor adoptă o hotărâre cu privire la acordarea unuia dintre calificativele „excelent”, „bine”, „nesatisfăcător” sau, dacă consideră că evaluarea efectuată de Comisie a avut loc cu încălcarea procedurii și această încălcare a avut un efect determinant asupra rezultatelor evaluării, adoptă o hotărâre de restituire a raportului pentru repetarea procedurii de evaluare a performanțelor. În cazul adoptării hotărârii privind acordarea calificativului „nesatisfăcător”, Consiliul Superior al Procurorilor propune Președintelui Republicii eliberarea din funcție a Procurorului General. Așadar, Curtea reține că autoritatea care examinează raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General și decide asupra performanțelor acestuia este Consiliul Superior al Procurorilor.

57. Din prevederile legale citate *supra*, rezultă că Comisia doar propune Consiliului Superior al Procurorilor acordarea unui anumit calificativ. Acest fapt rezultă, *inter alia*, și din analiza Notei informative la proiectul de lege și din stenograma ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din 24 august 2021 în care prevederile în discuție au fost votate în a doua lectură. În Nota informativă la proiectul de lege se menționează că „modificările respective nu intervin și nu interferează cu rolul și atribuțiile Consiliului Superior al Procurorilor, acesta rămânând în continuare organul care propune eliberarea din funcție a Procurorului General, iar temeiurile de eliberare din funcție sunt acelea care urmează a fi constatate în raportul de evaluare a performanțelor, ținându-se cont de activitatea, nivelul de cunoștințe și al aptitudinilor profesionale.” De asemenea, Curtea a observat că problema în discuție a fost dezbătută în plenul Parlamentului și, din stenograma ședinței plenare din 24 august 2021, rezultă că atât deputații din

majoritate, cât și cei din opoziție au ajuns la un numitor comun referitor la caracterul consultativ pe care îl au hotărârile Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General (pp. 40-42).

58. Având în vedere că rezultatele evaluării Procurorului General de către Comisia de evaluare au un caracter consultativ pentru Consiliul Superior al Procurorilor, Curtea reține că activitatea Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General nu afectează rolul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. Prin urmare, Curtea nu poate constata vreo ingerință în privința autonomiei Procuraturii. Aceleași raționamente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și pentru critica articolului 52¹ din Legea cu privire la Procuratură, care conține norme specifice referitoare la răspunderea disciplinară a Procurorului General.

59. Cu privire la argumentul potrivit căruia legea nu reglementează situația unui Procuror General nou numit în funcție, care ar putea fi evaluat îndată după selectarea și numirea sa, Curtea menționează că nu poate porni de la o prezumție de rea-credință a membrilor Consiliului Superior al Procurorilor sau a Președintelui Republicii, în calitate de subiecte care pot solicita efectuarea evaluării performanțelor. Curtea pornește de la prezumția bunei-credințe a subiectelor care pot declanșa procesul de evaluare. În acest sens, Curtea reține că, în activitatea lor, exponenții puterii publice trebuie să respecte principiul comportamentului loial al autorităților publice care reclamă îndeplinirea cu bună-credință a competențelor de care dispun, cooperarea, colaborarea și consultarea altor autorități, precum și respectarea drepturilor garantate de Constituție.

60. Autorii sesizărilor au menționat că articolul 31¹ din Legea cu privire la Procuratură încalcă articolele 4 [*drepturile și libertățile omului*], 8 alin. (1) [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 20 [*accesul liber la justiție*] și 26 alin. (2) [*dreptul la apărare*] din Constituție pentru că nu prevede dreptul Procurorului General de a contesta în instanța de judecată raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General prin care se oferă unul din calificativele „excelent”, „bine” sau „nesatisfăcător”.

61. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 4 și 8 din Constituție, Curtea reține că, în prezenta cauză, acestea comportă un caracter general și nu pot constitui repere individuale și separate (a se vedea HCC nr. 27 din 14 septembrie 2021, § 21; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 24; DCC nr. 92 din 15 iunie 2021, § 26).

62. Cât privește critica în baza articolelor 20 și 26 alin. (2) din Constituție, Curtea nu poate constata incidența acestora, pentru că Codul administrativ îi oferă remedii juridice Procurorului General. Acesta poate formula acțiuni în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor. Curtea nu poate constata vreun motiv care ar reclama reglementarea unui drept de a contesta în mod separat raportul Comisiei de evaluare a performanțelor, dat fiind caracterul de recomandare al acestuia. Având în vedere că raportul Comisiei de evaluare a performanțelor este examinat de Consiliul Superior al Procurorilor, nu este exclusă posibilitatea ca Procurorul General să-i comunice Consiliului Superior al Procurorilor toate motivele dezacordului său cu rezultatele evaluării sau cu desfășurarea, în sine, a evaluării. Ulterior, aceleași motive pot fi invocate într-un eventual proces de contencios administrativ formulat împotriva raportului/hotărârii Consiliului Superior al Procurorilor.

63. Potrivit autorilor sesizărilor, procedura de evaluare a Procurorului General ar fi contrară articolului 125, deoarece Constituția a instituit cerința demiterii acestuia „în condițiile legii”. Prin urmare, în opinia autorilor, criteriile de evaluare a Procurorului General nu pot fi stabilite într-un regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor.

64. Curtea nu poate reține acest argument, deoarece, cu excepția cazurilor în care Constituția reclamă în mod expres ca un domeniu să fie reglementat prin lege (în sens restrâns), ea interpretează conceptele „prevăzut de lege” sau „în condițiile legii” astfel cum acestea sunt interpretate de Curtea Europeană. Prevederile legale naționale pot include nu doar legile, ci și anumite reglementări interne bazate pe lege (a se vedea *De Wilde, Ooms și Versyp v. Belgia*, 18 noiembrie 1970).

65. În acest context, Curtea observă că, potrivit articolului 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, procedura de evaluare se efectuează pe baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Regulamentul se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor și va conține elementele prevăzute la articolul 30 alineatele (2) și (3). Criteriile de evaluare descrise în regulament trebuie să fie specifice, măsurabile, relevante, precum și corelate cu atribuțiile Procurorului General prevăzute de legislație. Articolul 30 alineatele (2) și (3) din Legea cu privire la Procuratură, la care se face trimitere, stabilește că regulamentul trebuie să prevadă a) limitele extinderii procesului de evaluare a performanțelor procurorilor; b) metodologia, procedura și durata evaluării performanțelor procurorilor; c) criteriile de evaluare și indicatorii de performanță a activității procurorilor; d) sursele de informare și mijloacele de colectare a informațiilor necesare evaluării performanțelor procurorilor. În lista indicatorilor de performanță se prevăd și indicatori de impact asupra drepturilor și libertăților persoanelor în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra acestora.

66. Astfel, având în vedere că limitele controlului și criteriile de evaluare urmează a fi aprobate prin Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor, iar Legea cu privire la Procuratură prevede repere comprehensive cu privire la conținutul acestui Regulament, Curtea nu poate constata vreo problemă de constituționalitate în acest sens.

67. Autorii sesizărilor au susținut neconformitatea noțiunilor „apreciere a activității” și „corespunderea cu funcția deținută” din articolul 31¹ alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură cu exigențele calității legii. De asemenea, autorii au invocat neclaritatea prevederilor articolului 31¹ referitoare la componența Comisiei de Evaluare, menționând că legea ar permite ca toți membrii Comisiei să fie din afara domeniului dreptului. Mai mult, potrivit autorilor sesizărilor, legea prevede că Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General are dreptul să dispună efectuarea unui control de audit, inclusiv al managementului instituțional, însă nu este clar ce se are în vedere prin aceste noțiuni.

68. Curtea reține că articolul 23 din Constituție, care stabilește exigențele referitoare la calitatea legii, nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 97 din 17 iunie 2021, §§ 22-24). Curtea reține că, referitor la prevederile menționate *supra*, autorii sesizărilor au formulat la modul abstract critici referitoare

la lipsa de claritate și previzibilitate, fără a le raporta la vreo ingerință în vreun drept fundamental. Prin urmare, Curtea nu poate reține aceste critici de neconstituționalitate.

69. Autorii sesizărilor au susținut că articolul 55¹ din Legea cu privire la procuratură, care stabilește suspendarea *ope legis* a mandatului Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale împotriva sa, este contrară articolelor 4 [drepturile și libertățile omului], 8 alin. (1) [respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale], 20 [accesul liber la justiție], 21 [prezumția nevinovăției], 26 [dreptul la apărare] și 125¹ [Consiliul Superior al Procurorilor] din Constituție.

70. Referitor la incidența articolelor 4 și 8 din Constituție, Curtea face trimitere la considerentele sale de la § 61 *supra*.

71. Curtea nu poate reține nici incidența articolului 21 din Constituție. Curtea a menționat în jurisprudența sa că prin suspendarea din funcție nu se încalcă, *per se*, prezumția de nevinovăție. Suspendarea din funcție poate fi determinată de situații cu caracter temporar ce fac imposibilă exercitarea funcției (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 3 martie 2016, §56).

72. Cu privire la incidența articolelor 20, 26 și 125¹ din Constituție, Curtea menționează că instituția suspendării din funcție a funcționarilor publici sau a altor salariați în cazul inițierii unei cauze penale este diferită de suspendarea din funcție a Procurorului General, dat fiind statutul său în ierarhia organelor de urmărire penală. Potrivit articolului 12 din Legea cu privire la Procuratură, Procurorul General și adjuncții acestuia sunt, conform competențelor stabilite, conducători ai Procuraturii. Ordinele, dispozițiile și indicațiile privind organizarea și coordonarea activității Procuraturii, precum și instrucțiunile metodologice și de reglementare sunt obligatorii pentru procurorii din subordine. Articolul 53¹ alin. (1) lit. k) din Codul de procedură penală stabilește că Procurorul General este procurorul ierarhic pentru toți procurorii din cadrul sistemului Procuraturii. Așadar, potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, în cauzele penale, Procurorul General are, între altele, următoarele competențe: poate cere pentru control dosare penale, documente, acte procedurale, materiale și alte date; poate retrage materialele și cauzele penale repartizate și le poate transmite altui procuror pentru examinare; poate anula, total ori parțial, modifica sau completa, prin ordonanță motivată, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală; poate restitui, cu indicațiile sale scrise, dosarele penale procurorilor ierarhic inferiori. Mai mult, potrivit articolului 52 din Legea cu privire la Procuratură, Inspekția procurorilor este subordonată direct Procurorului General. Această subdiviziune a Procuraturii Generale este responsabilă, între altele, de verificarea activității organizatorice a procurorilor, de examinarea sesizărilor cu privire la faptele ce pot constitui abateri disciplinare și de pregătirea informațiilor pentru evaluarea performanțelor procurorului și promovarea acestuia în alte funcții. Așadar, Curtea admite că, în lipsa suspendării din funcție a Procurorului General, procurorul desemnat pentru a desfășura urmărirea penală în privința acestuia ar putea să nu dispună de o autonomie suficientă la luarea deciziilor, pe parcursul anchetei.

73. Prin urmare, având în vedere statutul și competențele Procurorului General, Curtea consideră că suspendarea *ope legis* a mandatului Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale împotriva sa interferează, la modul abstract, de o

manieră proporțională cu articolele 20, 26 și 125¹ din Constituție. Menținerea în funcție a Procurorului General în cazul inițierii unei cauze penale împotriva sa ar putea să lipsească, în unele cazuri, ancheta de efectivitate (a se vedea cauza *Kolevi v. Bulgaria*, 5 noiembrie 2009, în care Curtea Europeană a constatat o încălcare a dreptului la viață din cauza imposibilității de a efectua o anchetă efectivă în privința Procurorului General, pe care membri familiei victimei îl suspectau de comiterea unui omor).

74. Mai mult, în cauza *Kolevi v. Bulgaria*, Curtea Europeană a efectuat, la §§ 138-152, o analiză de drept comparat a garanțiilor care asigură efectivitatea anchetei în cazurile care implică suspiciuni împotriva procurorilor de rang înalt. Curtea a identificat că în mai multe state europene (Cipru, Estonia, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Republica Macedonia de Nord și Spania) este reglementată suspendarea din funcție a procurorilor de rang înalt atunci când sunt inițiate cauze penale în privința lor.

75. Autorii sesizărilor au afirmat că prevederile articolului 18 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură, potrivit cărora adjuncții Procurorului General își încetează mandatele atunci când mandatul Procurorului General încetează prin eliberarea din funcție ca urmare a evaluării performanțelor, în cazul aplicării sancțiunii disciplinare sau atunci când Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința sa, sunt contrare articolelor 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 125 alin. (3) [*Procurorul*] din Constituție.

76. Referitor la încetarea mandatelor adjuncților Procurorului General în cazul în care mandatul Procurorului General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința sa, Curtea menționează că raționamentele menționate *supra* sunt aplicabile și în acest sens. Adjuncții Procurorului General sunt numiți de acesta, fără concurs, pe baza încrederii personale. De asemenea, împreună cu Procurorul General, aceștia sunt conducători ai Procuraturii, iar în cadrul procesului-penal au statut de procurori ierarhici ai tuturor procurorilor, cu excepția Procurorului General. Astfel, Curtea admite că menținerea în funcție a adjuncților Procurorului General în cazul în care este inițiată o cauză penală în privința Procurorului General ar putea periclita bunul mers al anchetei.

77. Cu privire la celelalte două motive de încetare a mandatelor adjuncților Procurorului General, *i.e.* eliberarea din funcție a Procurorului General ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare, Curtea reiterează că adjuncții Procurorului General sunt numiți de către acesta, fără concurs, pe baza încrederii personale. Conform articolului 18 alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, nu este exclus faptul că adjuncții fostului Procuror General vor fi numiți în calitate de adjuncți ai noului Procuror General. De asemenea, potrivit alineatului (6) al aceluiași articol, după încetarea exercitării mandatului, adjuncții Procurorului General își pot continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de ei, fiind numiți fără concurs. În aceste circumstanțe, Curtea nu poate reține, sub acest aspect, incidența articolelor 43, 54 și 125 alin. (3) din Constituție.

78. Autorii sesizărilor au contestat și articolul 17 alin. (14) din Legea cu privire la procuratură, susținând că teza a doua din acest articol stabilește imposibilitatea Procurorului General de a-și continua activitatea în organele procuraturii în cazul

în care mandatul său încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare. În opinia autorilor, prevederile respective sunt contrare articolelor 43 și 54 din Constituție.

79. Articolul 17 alin. (14) din Legea cu privire la Procuratură stabilește că după încetarea exercitării mandatului, Procurorul General își poate continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de el, fiind numit fără concurs, cu excepția cazului în care mandatul încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare. Din textul acestei norme nu rezultă imposibilitatea Procurorului General de a-și continua activitatea în organele procuraturii în cazul în care mandatul său încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau în cazul aplicării sancțiunii disciplinare, astfel cum afirmă autorii sesizărilor. Norma în discuție se referă la excluderea beneficiului Procurorului General de a fi numit **în orice funcție vacantă, la alegere, fără concurs**, în situațiile în care și-a încetat mandatul ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare. Totuși, dreptul la muncă nu presupune dreptul de a ocupa o funcție publică la alegere și fără concurs. Prin urmare, Curtea nu constată incidența articolelor 43 și 54 din Constituție.

80. Autorii sesizărilor au criticat și reducerea numărului membrilor Consiliului Superior al Procurorilor de la 15 la 12 prin excluderea Procurorului General, a procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia și a președintelui Uniunii Avocaților. Autorii sesizărilor au invocat că reducerea numărului membrilor Consiliului este contrară articolelor 124, 125 și 125¹ din Constituție.

81. În opinia Comisiei de la Veneția, autonomia procuraturii nu constituie un principiu cu aceeași forță ca a principiului independenței judecătorilor. Standardul de bază presupune că trebuie să se asigure o autonomie suficientă pentru a proteja autoritățile procuraturii de influența politică nepotrivită. Astfel, de vreme ce există o tendință clară în standardele internaționale care recunosc importanța independenței procurorilor față de ingerințele politice, nu există standarde care să prescrie existența unui consiliu al procurorilor. Acolo unde există un asemenea consiliu – practică tot mai răspândită – nu există o cerință privind obligativitatea includerii unei majorități alcătuite din procurori. Există un echilibru delicat care trebuie asigurat între nevoia de a include un număr semnificativ de procurori și, pe de altă parte, nevoia ca acest organism să nu devină un instrument de autogovernare corporatistă. Consiliul procurorilor nu poate fi un instrument de autogovernare pură, ci își derivă propria legitimitate democratică din alegerea a cel puțin o parte din membrii săi de către Parlament (a se vedea Opinia *amicus curiae* nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), § 34).

82. Articolul 125¹ alin. (2) din Constituție stabilește componența Consiliului Superior al Procurorilor. Norma constituțională prevede că Consiliul este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelele și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Constituția nu fixează numărul de membri ai Consiliului, nici proporția de membri procurori și membri reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile, menționând doar că procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă. Pe de altă parte, Curtea a observat că

articolul 125¹ alin. (2) din Constituție prevede că Consiliul Superior al Procurorilor este constituit în condițiile legii. Astfel, Constituția lasă la discreția Parlamentului stabilirea prin lege a numărului membrilor Consiliului Superior al Procurorilor și a cotei membrilor din rândul procurorilor, cu condiția ca aceștia să constituie o parte importantă. Curtea a reținut că formula utilizată de constituentă în articolul 125¹ alin. (2), conform căreia procurorii din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor „constituie o parte importantă”, nu poate fi echivalată cu formula „constituie majoritatea”. Curtea a observat că, în situațiile în care a considerat necesar, constituanta a utilizat expres termenul „majoritatea”, *e.g.*, articolele 59¹ alin. (3), 64 alin. (2), 74 alin. (1), (2), 98 alin. (3), 106 alin. (1), 118 alin. (3), 142 alin. (1) din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 13 din 21 mai 2020, §§ 50, 51).

83. Din articolul 69 al Legii cu privire la Procuratură rezultă că cinci membri din cei doisprezece ai Consiliului Superior al Procurorilor sunt procurori (un membru din rândul procurorilor Procuraturii Generale, patru membri din rândul procurorilor de la procuraturile teritoriale și de la cele specializate). Având în vedere că numărul procurorilor în Consiliului Superior al Procurorilor reprezintă peste 40% din numărul total al membrilor, Curtea conchide că numărul de cinci procurori reprezintă o parte importantă din totalul membrilor Consiliului Superior al Procurorilor, așa cum prevede articolul 125¹ alin. (2) din Constituție. În viziunea Curții, o asemenea componentă a Consiliului Superior al Procurorilor nu încalcă, în mod evident, echilibrul dintre condiția asigurării independenței procurorilor și condiția evitării autoguvernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor.

84. Autorii sesizărilor au contestat textul „precum și vârsta de cel mult 65 de ani” din articolul 69 alin. (4) și articolul 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură prin raportare la articolele 1 alin. (3), 16, 23 alin. (2) 43 alin. (1), 54, 74 alin. (3) și 125¹ din Constituție.

85. Curtea a stabilit în jurisprudența sa că articolul 1 alin. (3) din Constituție, care are un caracter general, poate fi invocat, în special, dacă se constată aplicabilitatea lui împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 20; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22). Referitor la articolele 16, 23 alin. (2) și 54, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine-stătătoare și pot fi analizate doar prin raportare la un drept fundamental. Având în vedere că autorii sesizărilor au invocat articolul 43 alin. (1) din Constituție privind dreptul la muncă, Curtea va analiza dacă dispozițiile contestate de la articolele 69 alin. (4) și 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură aduc atingere acestui drept. De asemenea, Curtea va verifica dacă normele respective afectează independența Consiliului Superior al Procurorilor garantată de articolul 125¹ din Constituție.

86. Curtea constată că, prin Legea nr. 102 din 24 august 2021, la articolul 69 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură a fost introdusă limita de vârstă de 65 de ani pentru candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din partea societății civile. De asemenea, prin aceeași lege, la articolul 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură a fost introdus temeiul de încetare a mandatului membrului Consiliului Superior al Procurorilor, *i.e.* atingerea vârstei de

65 de ani. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, la împlinirea acestei vârste, mandatul de membru în Consiliu încetează de drept.

87. Curtea notează că exercitarea oricărei profesii solicită întrunirea unor capacități profesionale. Astfel, stabilirea unor criterii pentru exercitarea unor activități nu poate fi privită, *a priori*, ca o încălcare a dreptului constituțional la muncă sau ca o discriminare în raport cu exercitarea altor activități. O asemenea limitare poate avea un caracter necesar atunci când este determinată de specificul unei profesii care, datorită exigențelor sporite față de calitățile fizice și psihice ale persoanei, nu poate fi exercitată de persoane în etate sau atunci când servește ca a o măsură de optimizare a utilizării forței de muncă în unele sectoare de activitate (a se vedea HCC nr. 5 din 23 aprilie 2013, §§ 57, 58). Având în vedere necesitatea asigurării funcționării eficiente a unor sfere de activitate, fixarea unui prag de vârstă este necesară pentru menținerea unor persoane cu capacități profesionale adecvate pentru desfășurarea unor activități de interes major pentru întreaga societate. **Impunerea unei limite de vârstă nu exclude posibilitatea persoanelor de a-și continua munca în alte segmente care au tangență cu profesia lor** (a se vedea HCC nr. 5 din 23 aprilie 2013, § 53, 59).

88. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a subliniat că instituirea limitei de vârstă pentru funcționarii publici nu aduce atingere dreptului la muncă, acesta putând fi realizat în alte domenii în care vârsta nu este un criteriu profesional, esențial și determinant. Este firesc și necesar ca exercitarea unor funcții importante sub aspectul interesului general al societății să fie reglementată prin lege, inclusiv să fie impuse unele condiții și restricții (a se vedea HCC nr. 6 din 22 martie 2011, § 2).

89. Având în vedere jurisprudența sa anterioară, Curtea nu poate constata lezarea dreptului la muncă și a independenței Consiliului Superior al Procurorilor prin stabilirea unei condiții de vârstă pentru candidații la funcția de membru în Consiliu și a unei limite de vârstă pentru membrii săi.

90. De asemenea, Curtea observă că problema pe care o ridică autorul sesizării nr. 202a cu privire Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 ține de interpretarea și de aplicarea legii. Autorul sesizării susține că, în lipsa unor dispoziții tranzitorii care să stabilească modul de punere în aplicare a articolului 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind constatarea încetării de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere. Acest membru al Consiliului avea împlinită vârsta de 65 de ani la data intrării în vigoare a legii, însă termenul mandatului său nu a expirat.

91. În lumina argumentelor prezentate de autorul sesizării, Curtea subliniază că, în lipsa unor prevederi exprese referitoare la aplicarea în timp a Legii nr. 102 din 24 august 2021 prin care a fost introdus temeiul încetării mandatului membrului Consiliului Superior al Procurorilor în cazul atingerii vârstei de 65 de ani, le revine instanțelor de drept comun să aplice normele generale de interpretare a legilor pentru a stabili legalitatea decretului contestat. În acest sens, Curtea nu deține competența soluționării conflictelor legilor în timp, aceasta fiind competența instanțelor de judecată. Curtea a menționat la § 47 *supra* că nu deține competența de a verifica dacă au fost respectate normele cu forță juridică inferioară Constituției.

92. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizările sunt inadmisibile și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările depuse de Procurorul General al Republicii Moldova, dl Alexandr Stoianoglo și dnii deputați în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea și Vladimir Voronin privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 30 septembrie 2021
DCC nr. 149
Dosarul nr. 198a/2021*